

41 הנִשְׁרָף וְלֹא מֵהָאֵשׁ עֲצָמוֹ (וּכְפִי שֶׁמִּבְּאָרֶם⁸, הרבי הרי"צ במאמר
 42 נוסף שֶׁבְּעֵינֵי זֶה אֵין חֲלוּק בֵּין אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה לְאֵשׁ שְׁלֹמְטָה⁹
 43 ובשני העניינים הסדר הרגיל הוא שהעשן בא מהדבר הנשרף ולא מהאש
 44 עצמה), וְלִכְאוּרָהּ, הָרִי בְּהַר סִינַי לֹא הָיוּ אֵילָנוֹת אוֹ דְּשָׁאִים
 45 וְעֵשְׂבִים שֶׁמִּשְׂרִיפְתָּן יִהְיֶה
 46 עֵשָׂן, כִּי הַר סִינַי הוּא הַר שֶׁל
 47 אֲבָנִים, וְהָאֲבָנִים אֵינָם כְּלִים
 48 בְּשִׂרְיָפָה שְׂמֵעֵלָה עֵשָׂן¹⁰ ואם כן
 49 כיצד עלה עשן בהר סיני בעת מתן
 50 תורה?

51 וּמוֹסִיף⁸ הרבי הרי"צ לְדִיֵּק בְּמָה
 52 שְׁכַתּוּב בַּהֲמִשָּׁךְ הַפְּסוּק "אֲשֶׁר
 53 יֵרֵד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ", הֲלֹא
 54 עַל־פִּי הַטֹּבֵעַ שֶׁהַטֹּבֵעַ
 55 הַקָּב"ה בִּנְבֻרָאִים, הִנֵּה טֹבֵעַ
 56 הָאֵשׁ הוּא עֹלֶיָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
 57 ואפילו כשמוזיקים נר כלפי מטה האש
 58 עולה למעלה (אֶל־אֵם־כֵּן יִשְׁנֹו
 59 דָּבָר גִּשְׁמִי שָׁבוּ נֶאֱחָז הָאֵשׁ
 60 וְנִשְׁאָר לְמִטָּה אַחֲזוּה כְּדָבָר וְאֵינָה
 61 עולה למעלה¹¹), וּמִפְּנֵי מָה הָיָה
 62 כָּאֵן הַפָּךְ טֹבֵעוֹ, הֵינּוּ כִּיצַד
 63 נֶאֱחָזוּה הָאֵשׁ בַּהַר וְלֹא עֲלָתָה לְמַעְלָה?
 64 וּמִבְּאָר בְּזֶה הַרְבִּי הַרְיִי"צ
 65 בַּמֵּאמְרוֹ¹², דִּהְיָה בְּמִתְּן־תּוֹרָה
 66 נִתְגַּלָּה פְּנִימִיּוּת הַפְּנִיָה הַמְּטָרָה
 67 והתכלית דְּבִרְיָאֵת הָעוֹלָם
 68 שְׁנֻבְרָא עַל־פִּי הַטֹּבֵעַ

אֵף
 17 שְׁבֹאֲמַת נַעֲשֶׂה הָעֵשָׂן מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁרָף וְלֹא מֵהָאֵשׁ עֲצָמוֹ (וּכְפִי שֶׁמִּבְּאָרֶם⁸,
 18 שֶׁבְּעֵינֵי זֶה אֵין חֲלוּק בֵּין אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה לְאֵשׁ שְׁלֹמְטָה⁹), וְלִכְאוּרָהּ, הָרִי בְּהַר
 19 סִינַי לֹא הָיוּ אֵילָנוֹת אוֹ דְּשָׁאִים וְעֵשְׂבִים שֶׁמִּשְׂרִיפְתָּן יִהְיֶה עֵשָׂן, כִּי הַר סִינַי
 20 הוּא הַר שֶׁל אֲבָנִים, וְהָאֲבָנִים אֵינָם כְּלִים בְּשִׂרְיָפָה שְׂמֵעֵלָה עֵשָׂן¹⁰. וּמוֹסִיף⁸
 21 לְדִיֵּק בְּמָה שְׁכַתּוּב "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ", הֲלֹא עַל־פִּי הַטֹּבֵעַ שֶׁהַטֹּבֵעַ
 22 הַקָּב"ה בִּנְבֻרָאִים, הִנֵּה טֹבֵעַ הָאֵשׁ הוּא עֹלֶיָה (אֶל־אֵם־כֵּן יִשְׁנֹו דָּבָר גִּשְׁמִי
 23 שָׁבוּ נֶאֱחָזוּ הָאֵשׁ וְנִשְׁאָר לְמִטָּה¹¹), וּמִפְּנֵי מָה הָיָה כָּאֵן הַפָּךְ טֹבֵעוֹ. וּמִבְּאָר
 24 בְּזֶה¹², דִּהְיָה בְּמִתְּן־תּוֹרָה נִתְגַּלָּה פְּנִימִיּוּת הַפְּנִיָה דְּבִרְיָאֵת הָעוֹלָם שְׁנֻבְרָא

1 בתיאור מעמד מתן תורה נאמר בפרשת השבוע, פרשת משפטים:
 2 וַיְבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן גּוֹ'¹, וַפִּירֵשׁ רַש"י: עָנָן זֶה כְּמִין
 3 עֵשָׂן הוּא, וְעֵשֶׂה לוֹ הַקָּב"ה לְמִשְׁחָה שְׁבִיל בְּתוֹכוֹ. וְהַמְקוּר
 4 שֶׁל פִּירוֹשׁ רַש"י זֶה הוּא מִדְּבַרֵי הַגְּמָרָא בְּיוֹמָא², נֶאֱמַר כָּאֵן
 5 בַּפְּסוּק "ויבוא משה בתוך הענן",
 6 "בתוך", וְנֶאֱמַר לְהֵלֵךְ בְּפִרְשָׁת
 7 בשלח, בתיאור קריעת ים סוף
 8 "בתוך", וַיָּבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 9 בְּתוֹךְ הַיָּם בְּיַבְשָׁה³, מָה לְהֵלֵךְ
 10 כֶּשֶׁם שֶׁשָׁם, בְּקַרְיַעַת יָם סוּף נֶאֱמַר
 11 "בתוך" והכוונה היא - שְׁבִיל,
 12 דְּכַתִּיב וְהַמַּיִם לְהֵם לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל
 13 הַעוֹבְרִים בְּתוֹךְ הַיָּם חוֹמָה³ מִיָּמִים
 14 וּמִשְׁמָאֵל, אֵף כָּאֵן בַּפְּסוּק "ויבוא
 15 משה בתוך הענן" נאמר "בתוך"
 16 והכוונה - שְׁבִיל שֶׁנַּעֲשֶׂה לְמַטָּה
 17 בתוך העשן.

1 וַיְבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן גּוֹ'¹, וַפִּירֵשׁ רַש"י: עָנָן
 2 זֶה כְּמִין עֵשָׂן הוּא, וְעֵשֶׂה לוֹ הַקָּב"ה
 3 לְמִשְׁחָה שְׁבִיל בְּתוֹכוֹ. וְהוּא מִדְּבַרֵי הַגְּמָרָא
 4 בְּיוֹמָא², נֶאֱמַר כָּאֵן "בתוך", וְנֶאֱמַר לְהֵלֵךְ
 5 "בתוך", וַיָּבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בְּיַבְשָׁה³,
 6 מָה לְהֵלֵךְ - שְׁבִיל, דְּכַתִּיב וְהַמַּיִם לְהֵם חוֹמָה³,
 7 אֵף כָּאֵן - שְׁבִיל. וְהַגְּהָ⁴, עָנָן הָעֵשָׂן (ש"עָנָן זֶה
 8 כְּמִין עֵשָׂן הוּא) בָּא עַל־יְדֵי הָאֵשׁ, אֲבָל לֹא
 9 מִצַּד הָאֵשׁ לְבַדָּה, כִּי־אִם כְּאֲשֶׁר הָאֵשׁ שׁוֹרֶף
 10 וּמְכַלָּה אֵיזָה דָּבָר, וּכְמוֹ שְׁכַתּוּב לְפָנֵי־זֶה⁵
 11 וּמְרָאָה כְּבוֹד ה' בְּאֵשׁ אֲכָלַת בְּרָאשׁ הַהָר, הִנֵּה
 12 מִשְׂרִיפַת וְכִלְיוֹן הַדָּבָר הַנִּשְׁרָף בְּאֵשׁ, יוֹצֵא
 13 הָעֵשָׂן. אֲמָנָם, בְּמִתְּן־תּוֹרָה כְּתִיב⁶ וְהַר סִינַי עֵשָׂן
 14 כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו הַיָּבִי בְּאֵשׁ גּוֹ' (אֵשׁ
 15 סֹתָם, וְלֹא אֵשׁ אוֹכְלַת), וּכְפִי שֶׁמִּדִּיק כ"ק מו"ח
 16 אֲדוּמוֹ⁷ שֶׁמִּסְגָּנוֹן לְשׁוֹן הַפְּתוּב מִשְׁמַע, שֶׁהָאֵשׁ בְּעֲצָמוֹ הוּא סִבַּת הָעֵשָׂן, אֵף
 17 שֶׁבֹאֲמַת נַעֲשֶׂה הָעֵשָׂן מֵהַדָּבָר הַנִּשְׁרָף וְלֹא מֵהָאֵשׁ עֲצָמוֹ (וּכְפִי שֶׁמִּבְּאָרֶם⁸,
 18 שֶׁבְּעֵינֵי זֶה אֵין חֲלוּק בֵּין אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה לְאֵשׁ שְׁלֹמְטָה⁹), וְלִכְאוּרָהּ, הָרִי בְּהַר
 19 סִינַי לֹא הָיוּ אֵילָנוֹת אוֹ דְּשָׁאִים וְעֵשְׂבִים שֶׁמִּשְׂרִיפְתָּן יִהְיֶה עֵשָׂן, כִּי הַר סִינַי
 20 הוּא הַר שֶׁל אֲבָנִים, וְהָאֲבָנִים אֵינָם כְּלִים בְּשִׂרְיָפָה שְׂמֵעֵלָה עֵשָׂן¹⁰. וּמוֹסִיף⁸
 21 לְדִיֵּק בְּמָה שְׁכַתּוּב "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ", הֲלֹא עַל־פִּי הַטֹּבֵעַ שֶׁהַטֹּבֵעַ
 22 הַקָּב"ה בִּנְבֻרָאִים, הִנֵּה טֹבֵעַ הָאֵשׁ הוּא עֹלֶיָה (אֶל־אֵם־כֵּן יִשְׁנֹו דָּבָר גִּשְׁמִי
 23 שָׁבוּ נֶאֱחָזוּ הָאֵשׁ וְנִשְׁאָר לְמִטָּה¹¹), וּמִפְּנֵי מָה הָיָה כָּאֵן הַפָּךְ טֹבֵעוֹ. וּמִבְּאָר
 24 בְּזֶה¹², דִּהְיָה בְּמִתְּן־תּוֹרָה נִתְגַּלָּה פְּנִימִיּוּת הַפְּנִיָה דְּבִרְיָאֵת הָעוֹלָם שְׁנֻבְרָא

(1) סוף פרשתנו (כד, יח). (2) ד, ב. (3) בשלח יד, כב. (4) בהבא לקמן - ראה לקו"ש חט"ז ע' 280 ואילך (ממאמר זה).
 (5) פרשתנו שם, יז. (6) יתרו יט, יח. (7) ראה רד"ה והר סיני עשן כולו תש"א (סה"מ תש"א ע' 125). תש"ח (סה"מ תש"ח ע' 208). ועוד. (8) ברד"ה הנ"ל תש"ח. (9) ולהעיר מרד"ה והר סיני עשן כולו תרס"ב (סה"מ תרס"ב ע' שטז). (10) ראה גם אלשיך פ' יתרו שם. וראה לקו"ש חט"ז ע' 224 הערה 9. (11) ראה לקו"ת אחרי כה, ג. ובכ"מ. (12) סד"ה הנ"ל תש"ח (ע' 216).

ויבוא משה בתוך הענן גו'

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁהִטְבִּיעַ הַקֶּבֶ"ה בְּאַרְבָּעָה הַיְסוּדוֹת מֵהֶם מוֹרֻכְכִים הַנְּכֹרָאִים
 2 הַגִּשְׁמִיִּים אֲשֶׁר-רוּחַ-מִים-עָפַר וּבְדוֹמָם-צוֹמַח-חַי-מְדַבֵּר, אֲשֶׁר עַל-
 3 פִּי הַתּוֹרָה הִנֵּה זֹאת הִיא עֲבוֹדַת הָאָדָם הַשְּׁלִיחוֹת שֶׁל הַיהוּדִי
 4 בְּעוֹלָם הַזֶּה לְשָׁנוֹת טַבְעוֹ אֵת הַתְּכֻנּוֹת וְהַנְּטִיּוֹת הָאִישִׁיּוֹת שֶׁל הָאָדָם עֲצֻמוֹ
 5 וְטַבַּע הָעוֹלָם אֵת אוֹפֵי הַהֶנְהָגָה
 6 שֶׁל הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטַּבַּע לְעֵשׂוֹתָם
 7 מְכוֹן לְשִׁבְתוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁהָאָדָם
 8 וְהָעוֹלָם הֵיוּ כִּלְיִים רְאוּיִים לְגִילּוֹי
 9 אֲלוֹקוֹת וְהִשְׁרָאָה הַשְּׂכִינָה בְּגִלּוֹי וְהוּא
 10 יִתְבַּרְךָ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמוֹ
 11 הַמִּתְחַלֵּל¹³ בַּעֲנִיָּן זֶה שֶׁל עֵשִׂית
 12 הָעוֹלָם שֶׁמִּצַּד עֲצֻמוֹ הוּא מְצִיאֹת
 13 גְּשֵׁמִית הַמִּסְתִּירָה עַל הָאוֹר הָאֱלוֹקִי,
 14 לְמִקּוֹם רְאוּי לְגִילּוֹי אֲלוֹקוֹת לְהוֹרוֹת
 15 בְּשִׁנְיָנוּי טַבַּע הַבְּרִיאָה עַל יַד כִּךְ
 16 שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פּוֹעֵל בְּעוֹלָם (מַעַת
 17 לַעַת) בְּאוֹפֵן שֶׁלְּמַעֲלָה מֵהַטַּבַּע.
 18 וְלָכֵן, הִנֵּה הֵרָ סִינִי, עִם
 19 הַיְוִתוֹ אֲבָנִים שֶׁאֵין הָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת
 20 וּמְכַלָּה אוֹתָם, וְאֵינּוּ שִׁיף בּוֹ
 21 הַכְּפִלְיוֹן בְּשִׁרְיָפָה לְהִיּוֹת עֲשׂוֹן
 22 וּבְדֶרֶךְ הַטַּבַּע הָאֵשׁ שֶׁעַל הֵרָ סִינִי הֵייתָה
 23 צִרִיכָה לְהִיּוֹת לֹא עֲשׂוֹן, כִּכֵּל זֹאת
 24 הֵרָ סִינִי "עֲשׂוֹן בְּלוֹ" הַסֶּף
 25 טַבְּעוֹ, מִפְּנֵי "אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו
 26 הַיְוִי" בְּאֵשׁ", וְכֵאן, בְּמִתַּן תּוֹרָה,
 27 הָאֵשׁ יֵרֵדָה מִלְּמַטָּה לְמַעֲלָה, הַיְסָף
 28 טַבְּעוֹ שֶׁל הָאֵשׁ בְּטַבַּע הָעֵלְיָה
 29 מִלְּמַעֲלָה לְמַטָּה, כְּרִי לְהוֹרוֹת שֶׁהַחַל
 30 מִמֶּתַן תּוֹרָה נִתַּן לְאָדָם הַכּוֹחַ לְהַשְׁלִים
 31 אֵת כּוֹנֵת הַבְּרִיאָה וְלַגְרוֹם לְגִילּוֹי
 32 אֲלוֹקוֹת בְּעוֹלָם.
 33 אֵף צִרִיף לְהִבִּין מֵהוּ הַטַּבַּע
 34 שֶׁבְּמִתַּן-תּוֹרָה כִּפִּי שֶׁהוּא מִתּוֹאֵר
 35 בְּפִרְשֵׁת יִתְרוֹ כְּתִיב "אֲשֶׁר יֵרֵד
 36 עָלָיו הַיְוִי" בְּאֵשׁ" סֵתָם מִבְּלִי
 37 לְפִרֵט מֵהַ הֵייתָה פְּעוּלָתָה שֶׁל הָאֵשׁ
 38 שִׁירָדָה, וְאֵילּוֹ בְּפִרְשֵׁתָנוּ פִּרְשֵׁת
 39 מִשְׁפָּטִים נֶאֱמַר "כֹּאֵשׁ אֲכָלָת"
 40 וּמְפֹרֵשׁ שֶׁהָאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת?
 41 וְגַם צִרִיף לְהִבִּין, מֵהוּ הַטַּבַּע
 42 שֶׁבְּפִרְשֵׁתָנוּ פִּרְשֵׁת מִשְׁפָּטִים לֹא
 43 נִתְפָּרֵשׁ בְּכַתּוּב בְּתוֹרָה עֲצֻמוֹ

ביאור בדרך אפשר

44 עֲנִין הָעֲשׂוֹן (כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּרֵשׁ בְּמִתַּן-תּוֹרָה בְּפִרְשֵׁת יִתְרוֹ "וְהֵרָ
 45 סִינִי עֲשׂוֹן בְּלוֹ"), כִּי-אֵם מֵהַ שְׁמִפּוֹרֵשׁ בְּפִרְשֵׁתָנוּ, פִּרְשֵׁת מִשְׁפָּטִים הוּא
 46 עֲנִין הָעֲנִין ("וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֲנִין"), אֲלֵא שֶׁרִשׁ"י מְפָרֵשׁ
 47 שֶׁ"עֲנִין זֶה הָאֱמוּרָה בְּתוֹרָה כְּמִין עֲשׂוֹן הוּא" ?
 48 (ב) וַיִּבֶן בְּהַקְּדִים בְּאוֹר
 49 כְּלָלוֹת עֲנִין הָעֲשׂוֹן הַכֹּא
 50 מְשִׁרִיפֵת דָּבָר בְּאֵשׁ¹⁴,
 51 שֶׁכֹּאֲשֶׁר הָאֵשׁ שֶׁהוּא דֵק כּוֹ'
 52 יַחֲסִית לְדַבְּרִים אַחֲרָיִם בְּעוֹלָם הָאֵשׁ
 53 הִיא דָּבָר פְּחוּת גַּם וּמְגוּשָׁם וְכֹאשֶׁר
 54 הָאֵשׁ הַעֲדִינָה יַחֲסִית מִתְאַחֵד עִם
 55 אֵיזָה דָּבָר גְּשָׁמִי כְּמוֹ עֲצִים לְמַשֵּׁל
 56 שֶׁאֵינּוּ דֵק כְּמוֹ הָאֵשׁ, אֲזִי
 57 נַעֲשֶׂה עֲשׂוֹן מֵהַדָּבָר הַמְּמַשֵּׁי
 58 הַגִּשְׁמִי הַמוֹחֲשִׁי הַנִּשְׁרָף בְּאֵשׁ,
 59 וְהוּא מֵהַפְּסִידוֹת אֲבָדוֹן חֲלָקִי
 60 הַחֲמֻרִיּוֹת הַמְּרַכְּבִים הַיְוִתָה גְּשֵׁמִיִּים
 61 וְרוֹחֵנִים שֶׁבְּדָבָר הַנִּשְׁרָף, שֶׁלָּכֵן
 62 הִנֵּה דְבָרִים גְּשָׁמִיִּים שֶׁהֵם
 63 קְלֵי הַחֹמֶר וְאֵינֶם עֲבִים וְגַסִּים כֹּל
 64 כִּי הֵרָ הֵם נִשְׂרָפִים מֵהֵרָ,
 65 וְהָעֲשׂוֹן הַיּוֹצֵא מֵהֵם הוּא דֵק.
 66 אֲבָל דְבָרִים גְּשָׁמִיִּים בְּעֵלִי
 67 חוֹמֶר עֵב וְגַס, עִם הַיְוִת שֶׁגַּם
 68 בָּהֶם אוֹחֵז הָאֵשׁ לְכֹלּוֹתָם
 69 וּבְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר גַּם הֵם נִשְׂרָפִים, הִנֵּה
 70 הָעֲשׂוֹן הַיּוֹצֵא מֵהַפְּסִדָה הוּא
 71 עֲשׂוֹן עֵב וְסִמִּיךְ יוֹתֵר, שֶׁגַּם הוּא
 72 הָעֲשׂוֹן שֶׁנוֹצֵר מִכִּלְיוֹן חוֹמֵרִים עֲבִים
 73 וְגַסִּים, בְּעַל מְצִיאֹת עֵבָה
 74 וְגַסָּה. וְנִמְצָא, שֶׁבְּעֲשׂוֹן שִׁיּוּצָא
 75 מֵהָאֵשׁ בַּעַת שׁוֹרִיפֵת דָּבָר נִכָּר
 76 (וּמִתְבַּטָּא) עַד כְּמָה חוֹמֶר
 77 הַדָּבָר הוּא גַס, וְעֲנִין זֶה בָּא
 78 לְיַדִּי גִילּוֹי בְּכִלְיוֹן הַדָּבָר
 79 בְּצוּרָה שְׁבָה הוּא מִתְגַּלָּה בְּשֵׁנֵי הַפְּרָטִים
 80 הָאֱמוּרָיִם - מִידַת הַמְּהִירוֹת שְׁבָה
 81 מִתְרַשֵּׁת הַכִּלְיוֹן וְצוּרָתוֹ שֶׁל הָעֲשׂוֹן אֵם
 82 הוּא דֵק אוֹ עֵבָה.
 83 וּמִזָּה מוֹבֵן שֶׁפֶן הוּא גַם
 84 בְּרוֹחֵנִיּוֹת, בְּכִיטוֹל וְכִלְיוֹן
 85 הַשְּׂאִיפָה לְהַתְּעֵלוֹת וְלַהֲכִיל בְּאֲלוֹקוֹת
 86 עַד כִּי כִלְיוֹן וְאֲבָדוֹן הַמְּצִיאֹת שֶׁל

(13) ע"פ שמו"ר פ"ב, ג. 14) בהבא לקמן - ראה תו"א מג"א צד, א. רד"ה וכל העם רואים תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 212).
עוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 שבכריאה וגם הוא התעלה, דכיון שהתכלית דמתן-תורה הוא
 43 להעלות את כללות ההשפלתלות כולל גם הדרגות הכי נחותות,
 44 הנה העלאה זו צריכה להתחיל מהדרגה הכי תחתונה,
 45 שזהו ענין הדומם ולכן במתן תורה הייתה פעולה שלא על פי טבע של
 46 עשן משויפת אבנים, לתת ביטוי לכך
 47 שגם החלק הכי תחתון שבכריאה
 48 מתעלה, כמשל הידוע¹⁷ בתורת
 49 החסידות מהגבחה פתלי קירות
 50 בית על-ידי פלי ההגבחה
 51 הנקרא ליוע"ר, מנוף,
 52 שצריכים להתחיל להגביה
 53 מהקורה הפתוחה של הבית
 54 דקא, ואז ממילא יוגבהו גם
 55 העליונים ממנו, מה-שאין-
 56 כן אם הנה מתחיל מאמצע
 57 הכותל, לא הנה מגביה את
 58 הקורות הפתוחות וגם אם
 59 האמצע היה מוגבה, החלק התחתון לא
 60 היה עולה בעקבותיו, וכך גם בנמשל,
 61 אם ההתעלות הייתה בחלקים נעלים
 62 של הכריאה (מדבר, חי ואפילו צומח),
 63 אזי החלק הנחות (דומם) לא היה
 64 מתעלה, ולכן ההעלאה התחילה
 65 מהאבנים של הר סיני (דומם).
 66 ג) ועל-פייזה יש לבאר
 67 החלוק ההבדל בין הפסוקים
 68 הנ"ל. דהנה, הפסוק "והר
 69 סיני עשן בלו" קאי מכון
 70 אודות הזמן דמתן-תורה,
 71 וכיון שבמתן-תורה הנה
 72 גילוי אלקות בדרך מלמעלה
 73 למטה (ובהמשך הפסוק
 74 "מפני אשר ירד עליו הוי'
 75 באש", הקדוש-ברוך-הוא ירד אל
 76 ההר מלמעלה למטה הינו,
 77 שהגילוי הנה מצד
 78 למעלה¹⁸), והעולם הנה
 79 עדין גשמי וחקרי שאינו
 80 מזופף¹⁹, כמבואר בחסידות
 81 שכאשר יש התגלות אלקות מלמעלה
 82 למטה יש בכך יתרון של התגלות

1 הדרגים דלמטה לאלקות שגם בענין זה יש חילוקי דרגות בדומה
 2 לחילוקי הדרגות האמורות לעיל לגבי העשן, כפי שממשיך ומבאר.
 3 ובהקדים הידוע בפירוש עש"ן שהוא ראשי-תיבות 'עולם
 4 שנה ונפש' שהם שלושת הדרגים המגדירים מציאות – המקום, הזמן
 5 והאדם (כמבאר בספרי
 6 הקבלה, ובפירוש הראב"ד
 7 לספר יצירה¹⁵), שמורה על
 8 כללות ההשפלתלות של האור
 9 האלוקי היורד ונמשך ממדרגה
 10 למדרגה ('עולם שנה ונפש')
 11 כפי שהוא באופן של עליה¹⁶
 12 מלמטה למעלה, על-ידי גילוי
 13 והמשכה מלמעלה למטה של האש
 14 שלמעלה ("מפני אשר ירד
 15 עליו הוי' באש"), שעל-ידי-
 16 זה כתוצאה מגילוי והמשכת האלקות
 17 נאכל ונקלה ישות העולם
 18 שבהרגשתו הוא 'יש' ומציאות בפני
 19 עצמה, ונעשה בו הפיטול
 20 והכילוי הוצון והשאפה להתבטל
 21 לאלקות (והינו, שענין האש
 22 מורה על הגילוי של האור
 23 האלוקי מלמעלה למטה, ואילו
 24 ענין העשן מורה על עלית
 25 התעלות העולמות מלמטה
 26 למעלה, שלכן כיון שזו התעלות
 27 של העולמות הנחותים והמנושמים
 28 מצד עצמם אפילו לאחרי
 29 עליתם, נשאר ענין של
 30 עפרורית ועפרורית ואין זה
 31 זיכרון מושלם, כמו בעשן הגשמי
 32 שהוא אמנם בא ומיתמר ועולה מהאש,
 33 אבל כיוון שהאש נוצרת משויפת דבר
 34 שמורכב מכל ארבעת היסודות
 35 האמורים, ובכלל זה יסוד העפר, יש
 36 בעשן הגשמי עפרורית ועכוריות).
 37 וזהו הטעם לפי פנימיות העניינים
 38 שבמתן-תורה הנה ענין של
 39 עשן (גם) מדומם (כנ"ל
 40 שהר סיני הוא הר של
 41 אבנים) שהוא החלק הנחות

לאלקות. ובהקדים הידוע בפירוש עש"ן שהוא
 ראשי-תיבות 'עולם שנה ונפש' (כמבאר בספרי
 הקבלה, ובפירוש הראב"ד לספר יצירה¹⁵),
 שמורה על כללות ההשפלתלות ('עולם שנה
 ונפש') כפי שהוא באופן של עליה¹⁶, על-ידי
 גילוי האש שלמעלה ("מפני אשר ירד עליו הוי'
 באש"), שעל-ידי-זה נאכל ונקלה ישות העולם,
 ונעשה בו הפיטול והכילוי לאלקות (והינו,
 שענין האש מורה על הגילוי מלמעלה למטה,
 ואילו ענין העשן מורה על עלית העולמות
 מלמעלה למעלה, שלכן אפילו לאחרי עליתם,
 נשאר ענין של עפרורית ועפרורית, כמו בעשן
 הגשמי). וזהו הטעם שבמתן-תורה הנה ענין
 של עשן (גם) מדומם (כנ"ל שהר סיני הוא הר
 של אבנים), דכיון שהתכלית דמתן-תורה הוא
 להעלות את כללות ההשפלתלות, הנה העלאה
 זו צריכה להתחיל מהדרגה הכי תחתונה, שזהו
 ענין הדומם, כמשל הידוע¹⁷ מהגבחה פתלי בית
 על-ידי פלי ההגבחה הנקרא ליוע"ר, שצריכים
 להתחיל להגביה מהקורה הפתוחה דקא, ואז
 ממילא יוגבהו גם העליונים ממנו, מה-שאין-כן
 אם הנה מתחיל מאמצע הכותל, לא הנה מגביה
 את הקורות הפתוחות.

ג) ועל-פייזה יש לבאר החלוק בין הפסוקים
 הנ"ל. דהנה, הפסוק "והר סיני
 עשן בלו" קאי אודות הזמן דמתן-תורה, וכיון
 שבמתן-תורה הנה גילוי אלקות בדרך מלמעלה
 למטה (ובהמשך הפסוק "מפני אשר ירד עליו
 הוי' באש", הינו, שהגילוי הנה מצד למעלה¹⁸),
 והעולם הנה עדין גשמי וחקרי שאינו מזופף¹⁹,

(15) אוה"ת יתרו ד"ה והר סיני עשן (ע' תתטז). (16) ראה בארוכה אוה"ת שם. וכן בד"ה שלאח"ז (ע' תתכג ואילך. ע' תתכא ואילך). ד"ה הנ"ל תרס"ב. ועוד. (17) ראה תו"א בראשית ד, א. (18) ראה גם ד"ה והר סיני תרס"ב שם. ובסוף ההמשך (דתרס"ב) שם. (19) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקל ואילך. ובכ"מ.

ויבוא משה בתוך הענן גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ממדריגה גבוהה ונעלית, אבל יתכן שההתגלות לא תפעל שינוי בבריאה ואילו
2 כאשר ההתקרבות לאלוקות היא בדרך התעלות מלמטה למעלה אמנם האדם
3 והעולם לא יכולים להגיע לדרגות גבוהות ביותר באלוקות אבל ההתעלות
4 מצד עצמם מזכת אותם עוד יותר מהזיכור הנפעל בהם על ידי ההתגלות
5 מלמעלה, הנה גילוי אלקות זה
6 של ירידת הקדוש ברוך הוא על הר
7 סיני פעל אז בעת מתן תורה
8 ביטול וכליון העולם באופן
9 ש"הר סיני עשן פלו",
10 שריבויו וגודל העשן ככתוב
11 שכל ההר היה "עשן כולר", מורה
12 שחמרייות העולם לא היה דק
13 ומזופף אלא גס ועבה ולכן 'אכילתו'
14 ושריפתו כרוכים בעשן רב.
15 ויש לומר שזהו גם הטעם לדיוק
16 נוסף בפסוק האמור, נזכר בתחילת
17 המאמר, מה שכתוב "מפני
18 אשר ירד עליו הוי' באש"
19 (סחם, ואינו מפרט "אכלת"
20 כמו שנאמר בפסוק האחר הנזכר
21 לעיל), שמלשון זה "אש" סחם
22 משמע שהעשן נעשה מהאש
23 עצמו, ולא מפליון דבר
24 הנשרף (פנ"ל סעיף א),
25 והטעם לכך על פי פנימיות העניין הוא
26 כי מצב העולם בזמן מתן
27 תורה היה גם חומרי ומגושם
28 כל-כף עד שאינו ראוי גם
29 להיות נשרף ונכלה על-ידי
30 אש (בדוגמת הדומם
31 בפשוטו²⁰ שהוא הסוג הנחות

ביותר בבריאה), ולכן אין העשן שוף פל-כף לכליון ה'הר'²¹
כי בגלל חומריות העולם באותה שעה אין הוא מתברר ומזכר על ידי האש.
מה-שאין-בן הפסוק 'ומראה כבוד ה' באש גו' קאי מכיון
אודות הזמן שלאחרי מתן-תורה, לאחרי הביטול לאלוקות
וההזדקקות העידון שמפני-
תורה פעל בעולם, שאז כבר
לא היתה מציאות העולם
בגסות פל-כף. ולכן נאמר
"ומראה כבוד ה' באש
אכלת", כיון ששעשה העולם
דק מעודן יותר וראוי שיהא
נאכל ונשרף היינו מתעלה ומזכר
על-ידי האש שלמעלה.
ויש להוסיף בדייק לשון
הכתוב "ומראה כבוד ה'
באש אכלת בראש ה'הר",
והינו, שתחלה צריכה להיות
עלית זיכור והתעלות הנבראים
מצד עצמם, שפוללות העפר
מתלקט נאסף ועולה בהר עצמו,
ועד לראש ה'הר, ואחר-כך
אחרי שהעפר הגיע לראש ההר,
ובפנימיות העניין - לאחר שנשלמה
ההתעלות של העולם התחתון מצד
עצמו נעשה נפעל ונוסף בו
הביטול לאלוקות וההעלאה
ההתעלות והזיכור שעל-ידי
ה'גילוי אור' מלמעלה, שזהו

הנה גילוי אלקות זה פעל אז ביטול וכליון
העולם באופן ש"הר סיני עשן פלו", שריבויו
וגודל העשן מורה שחמרייות העולם לא היה דק
ומזופף. ויש לומר שזהו גם מה שכתוב "מפני
אשר ירד עליו הוי' באש" (סחם, ואינו מפרט
"אכלת"), שמלשון זה משמע שהעשן נעשה
מהאש עצמו, ולא מפליון דבר הנשרף (פנ"ל
סעיף א), כי מצב העולם בזמן מתן-תורה היה
גם כל-כף עד שאינו ראוי גם להיות נשרף
ונכלה על-ידי אש (בדוגמת הדומם בפשוטו²⁰),
ולכן אין העשן שוף פל-כף לכליון ה'הר'²¹.
מה-שאין-בן הפסוק ומראה כבוד ה' באש גו'
קאי אודות הזמן שלאחרי מתן-תורה, לאחרי
הביטול וההזדקקות שמפני-תורה פעל בעולם,
שאז לא היתה מציאות העולם בגסות פל-כף.
ולכן נאמר "ומראה כבוד ה' באש אכלת", כיון
שנעשה דק יותר וראוי שיהא נאכל ונשרף
על-ידי האש שלמעלה. ויש להוסיף בדיוק
לשון הכתוב "ומראה כבוד ה' באש אכלת
בראש ה'הר", והינו, שתחלה צריכה להיות
עלית הנבראים מצד עצמם, שפוללות העפר
מתלקט נאסף ועולה בהר, ועד לראש ה'הר,
ואחר-כך נעשה הביטול וההעלאה שעל-ידי ה'גילוי אור' מלמעלה,

20) ו"ל שזהו גם טעם הפנימי שדומם אינו כלה בטבעו באש, כי הוא בריחוק הערך לגמרי ממהות האש, ולא שייך לומר גם זה שהוא בניגוד והיפך טבעו לאש, כמו שאומרים בנוגע לצומח וכו'. ועפ"ז אולי יש לומר כמה שנתבאר לעיל (ס"א - מסד"ה והר סיני תש"ח) בענין שינוי טבע הבריאה שנעשה בעת מ"ת, ש"הר סיני, עם היותו אבנים, ואינו שייך בו הכליון בשריפה להיות עשן, בכ"ז עשן כולו היפך טבעו, מפני אשר ירד עליו הוי' באש, היפך טבעו בטבע העליה", דמוכח מזה, דשינוי טבע ההר לא הי' מספיק שיפעול ירידת האש, כ"א צריך לעוד ענין בשינוי טבע הבריאה, שינוי טבע האש - כי מכיון שהדומם מצד עצם מהותו הוא בריחוק הערך ממהות האש (דוגמת דומם ומדבר, דאש הוא בחי' מדבר - ראה תו"ח בראשית יט, ג. המשך תרס"ו ריש ע' קטו ועוד), לכן, גם לאחר שנתחדש בו ענין הכליון, צריך להיות גם שינוי טבע האש, דוגמת הנפש והגוף, שעם היות שאברי הגוף בטלים להנפש והם בציוור שם הוי' כו', צ"ל כח המפליא לעשות לחבר הנפש עם הגוף (ד"ה אחרי-מות תרמ"ט בתחלתו. ובכ"מ). או י"ל ע"פ (וע"ד) המבואר בד"ה אחרי שם (ס"ו) ובכ"מ, דירידת האור היא מצד מעלת שורש הכלים, ומכיון ש(בנדר"ד) ענין הכליון שנעשה בו הוא היפך טבעו, ה"ז דבר נוסף בו (ראה לקו"ש ח"ו ע' 89, ח"יח ע' 242 - ע"ד ב' סוגי נסים), לכן אין מתגלה עי"ז שרש הכלי (כח הגבול), כי אין זה ביטול הכלי מצד ענינו הוא, ולכן ירידת האש היא חידוש. ואכ"מ. 21) ולהעיר מד"ה והר סיני תרס"ב שם, לענין בחי' דומם שבדומם שאינו עולה ע"י האש.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עֲנֵן ד' מְרָאָה כְּבוֹד ה' כָּאֵשׁ אֶכְלֵת" הַבִּירוֹר וְהוֹיכּוֹךְ הַנּוֹפֵעַל עַל
 2 יְדֵי הָאֵשׁ הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה, וּבִפְנֵימִיּוֹת הָעֲנִיִן – הוֹיכּוֹךְ שֶׁעַל יְדֵי גִילּוֹי אֲלוֹקוֹת
 3 מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה,] וְעוֹד זֹאת, שְׁלֹא גָרַם הָאֵשׁ עֲנֵן שֶׁל עֲשׂוֹן
 4 מִמֶּשׁ, אֲלָא לְרוֹב דְּקוּתוֹ שֶׁהָיָה הוּא נוֹעַד לְבַרֵר אֶת הָהָר (וְאֵת כֻּלְּלוֹת
 5 הָעוֹלָם) לְאַחַר שֶׁכָּבַר הַתְּעוֹד בַּמִּתְּן
 6 תּוֹרָה לֹא נִקְרָא בְּתוֹרָה בְּשֵׁם
 7 עֲשׂוֹן כִּי-אֵם בְּשֵׁם עֲנֵן²²,
 8 שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר "וַיִּבֹא מִשָּׁה
 9 בְּתוֹךְ הָעֲנֵן", שֶׁעֲנֵן אֵינוֹ
 10 מוֹרָה עַל פְּלִיזוֹן וְעַלֵּה מִמֶּטָּה
 11 לְמַעְלָה²³ כִּי כָבַר אֵין צוֹרֵךְ בְּבִירוֹר
 12 וְהוֹיכּוֹךְ בְּדֶרֶךְ זֶה, כַּמְבֹאֵר לְעֵיל.
 13 אֲמָנָם עֲנֵן זֶה "כְּמִין עֲשׂוֹן
 14 הוּא" (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפִירוּשׁ
 15 רַש"י²⁴ שֶׁהוּא יִיגָה שֶׁל
 16 תּוֹרָה²⁵ וְכוּלָל בְּתוֹכוֹ עֲנִינִים שֶׁל
 17 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, בַּחֲנִית יִין וְהָיָה עֲנֵן
 18 יִין יֵצֵא סוֹד), דְּכִינּוֹן שֶׁעֲנֵנּוֹ שֶׁל
 19 עֲנֵן זֶה אֵינוֹ גִילּוֹי אֲלוֹקוֹת
 20 מִלְּמַעְלָה שֶׁנִּשְׁאָר נִעְלָה וְאֵינוֹ חוֹרֵר
 21 לְמַטָּה (כְּמוֹ הָעֲנֵן שֶׁנִּזְכָּר
 22 בְּפִסְקוּסִים שֶׁלְּפָנֵי-זֶה), אֲלָא
 23 הוּא עֲנֵן שֶׁבָּא מִ"מְרָאָה כְּבוֹד
 24 ה' כָּאֵשׁ אֶכְלֵת", הֵינּוּ כְּפִי
 25 שֶׁאֲלוֹקוֹת יוֹרֵד מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה
 26 וְהָאֵר הָאֲלוֹקִי פּוֹעֵל בִּיטוּל
 27 בְּמִצִּיאוֹת הָעוֹלָם, לְכֵן "כְּמִין
 28 עֲשׂוֹן הוּא" שֶׁגַּם בּוֹ עִם הִיּוֹתוֹ
 29 "עֲנֵן" יֵשׁ עֲנֵן שֶׁל עֲשׂוֹן,
 30 עַפְרוּרִית וְעַפְרוּרִית, שֶׁבָּאָה
 31 מִכְּלִיזוֹן הַחוּמָר כִּי לֹאמַתּוֹ שֶׁל דָּבָר
 32 גַּם "עֲנֵן" זֶה מוֹכֵחַ אֶת הָעוֹלָם הַחוּמָרִי,
 33 כְּפִי שֶׁמִּמֶּשְׁךְ וּמְבֹאֵר.
 34 וְהָעֲנֵן בְּזָה, דְּהִמְכִּיזוֹן הַמִּטְרָה
 35 וְהַתְּכַלִּית דְּעֲנֵן הַתּוֹרָה הֵינּוּ מִתְּן
 36 תּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא לְעֵשׂוֹת
 37 מִהָעוֹלָם דִּירָה לֹא יִתְבַּרֵךְ
 38 בְּתַחְתּוֹנִים²⁶, לְעֵשׂוֹת אֶת הָעוֹלָם
 39 הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן לְמִקּוֹם רְאוּי, 'דִּירָה'
 40 לְגִילּוֹי אֲלוֹקוֹת, לְכֵן עֲנֵן זֶה, שֶׁבּוֹ
 41 הוֹצֵרֵךְ מִשָּׁה לְבָא כְּדִי לְקַבֵּל
 42 אֶת הַלְוִיחוֹת (וְתוֹרָה)

(22) לשון התו"א שבהערה 14. (23) וראה תו"א חיי שרה טז, א. (24) הביאור בפירוש"י ע"פ פשוטו של מקרא - נתבאר בארוכה בשיחה שבהתוועדות סעף י (תורת מנחם - התוועדויות חמ"ב ע' 262). וש"נ. (25) ראה "היום יום" כט שבט. (26) ראה תניא פל"ו.

ויבוא משה בתוך הענן גו'

ביאור בדרך אפשר

1 (מצד טבעו) אינו כלי לזה, ואין האש נאחז בו²⁷ כמבואר
 2 לגבי האבנים של הר סיני (וצריף להיות תחלה הענן דמבטשין
 3 ליה²⁸ כמאמר הוזהר (הובא ונתבאר בספר התניא) שדבר עבה שאין האש
 4 נאחז בו, יש צורך לבקע אותו לחלקים קטנים).
 5 אף הענן הוא, שלאמתו של דבר
 6 אין הטענה האמורה נכונה, כיוון
 7 שצריכים לפעול ענן של
 8 עשן והעלאה ביטול וזיכון גם
 9 בסוג דומם שהוא הסוג היותר
 10 תחתון שפעולם, כיון שזהו
 11 התכלית הכוונה והמטרה דמתן-
 12 תורה, שענין העשן, כליזן
 13 ועלית חומר העולם שיוזכר
 14 ויתעלה לקדושה ויתקרב לאלוקות,
 15 יהיה נפעל לא רק בצומח,
 16 אלא גם בדומם הנחות.
 17 אף עדין ישנה הטענה, טענה
 18 נוספת שעלוה לגרום לאדם להימנע
 19 מלעסוק בהעלאת וזיכון הדברים
 20 התחתונים, דכיון שהמתאבק
 21 עם מגול מתגול גם-כן²⁹,
 22 כמאמר בספר התניא לענין ההתעסקות
 23 עם מחשבות זרות כדי להעלותן
 24 שעדיף להימנע מכן ולהסיר דעתו
 25 ממחשבות אלו כדי שהלכלוך (הרוחני)
 26 לא ידבק באדם הרי העבודה
 27 לפעול "עשן" ביטול והעלאה
 28 בדברים התחתונים תגרום לו
 29 לאדם העוסק בכך להתלכלך בו,
 30 ואם-כן מוטב שלא לעסוק
 31 בה. אך גם טענה זו וחשש זה אינם
 32 מוצדקים, כפי שמשיך ומנמק מדוע.
 33 והמענה על זה, שעשה לו
 34 הקב"ה (למשה) שביל בתוכו
 35 בתוך הענן העשן, והינו שפחינת
 36 משה שבנשמת כל אחד
 37 מישראל³⁰ אינה מתלכלכת
 38 בו, גם אם הוא מתעסק בכיורו דברים
 39 תחתונים, אלא נשארת נקיה בכל
 40 מצי, כיון שעוברת בתוך
 41 שביל שנוצר עברו בתוך הענן, ובעבודת האדם היינו שגם תוך כדי הכיור

ביאור בדרך אפשר

הנשמה עצמה שמורה ומוגנת כמשל החולך בתוך שביל נפרד מוקף חומות,
 והיא הנשמה עצמה תמיד אפילו בעת עבירה חס ושלום באמנה
 כמאמרות מלאה אתו ותברך³¹, כמבואר בספר התניא, וכמאמר רבנו
 הזקן³² שכל אחד מישראל, יהיה מי שיהיה, אינו רוצה
 ואינו יכול להיות נפרד
 מאלקות, ולכן כשבא לידי ניסיון
 על קידוש ה' אפילו 'קל שבקלים'
 מוסר את נפשו וכפסק-דין
 הרמב"ם³³ שגם מי שבית-
 דין צריף לכופו על-ידי
 עפ"ם, לקיים את הוראת בית הדין
 (לתת גט לאשתו, דבר שחייב להיות
 מדעתו ומרצונו) הנה באמת רוצה
 הוא לעשות כל המצות כו',
 אלא שתקפו יצרו הרע כו'
 (ולכן גם אם למעשה אמר רוצה אני
 רק לאחר הכפייה הגט כשר כי רצונו
 האמיתי הוא לקיים את הוראות
 התורה).
 ויתרה מזו, שפכנימיות
 הענינים הנה גם הפחות
 הגלויים שבהם האדם משתמש
 לברר את הדברים הנחותים, ולא רק
 עצם הנשמה אינם מתלכלכים
 מהעשן, כי לאמתו של דבר
 אין זה עשן, אלא רק "כמין
 כעין עשן", והינו, שזהו ענן
 שרק נראה לעשן אבל באמת אין
 בו 'לכלוך', כפי שממשיך ומבאר את
 משמעות הדברים בעבודת האדם.
 והענן בזה, שההעלם
 וההסתור של העולם על
 האלקות שהיא מקור חיותו הוא
 רק "כמין" כעין מציאות,
 שנעשה בשביל ענין
 הבחירה, כדי שתהיה לאדם בחירה
 חופשית בין טוב לרע שהרי אילו
 היו בני האדם בעולם הזה רואים
 את האמת לא היה מקום
 לענין הבחירה ובודאי היו כולם
 רואים את הרב הצדיק כמאמר הרב הצדיק רבי לוי יצחק

(27) ראה לעיל הערה 20. (28) ראה זח"ג קסח, א - הובא ונתבאר בתניא רפכ"ט. (29) תניא ספכ"ח (לה, ב). (30) שם פמ"ב. (31) שם ספכ"ד. (32) ראה סה"מ ה"ש"ת ע' 115. ע' 117. אגרות-קודש אדמו"ר מהר"יי"צ ח"ד ע' שפד (הועתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (הועתק ב"היום יום" כא סיון). (33) הל' גירושין ספ"ב. (34) ראה אג"ק אדמו"ר מהר"יי"צ ח"ו ע' תכ. וראה גם תורת מנחם - התועדויות חל"ה ע' 139. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

39 שְׁבִיל בְּתוֹכוֹ לַהֲגִיגָה מִפְּנֵי הַלְכָלוֹךְ, כַּמְבוּאֵר לְעִיל, וְהִינֹה שְׁצָרִיכִים
 40 לָבֵא וּלְעִבּוֹר אֶת הָעֵנָן, וְדוֹקָא עַל-יַד־יָזָה לְאַחַר הַחֲנֹה
 41 וְהַקְדָּמָה שֶׁל הַזִּיכּוֹן הָרַאשׁוֹנִי מִקְּבָלִים אֶת הַתּוֹרָה, דָּאָף שֶׁלְשָׁעָה
 42 בְּאוֹפֵן זְמָנִי וּבְחִיצוֹנִיּוֹת כִּפִּי שֶׁהַדְּבָרִים נִרְאִים לְעֵין בְּעוֹלָם הַזֶּה הָרִי זֶה
 43 עֵנָן שֶׁל הָעֵלֶם, מִפְּלִ-מְקוֹם
 44 עַל-יַד־יָזָה בָּאִים לְ"וַיְהִי
 45 מִשֶּׁהָ בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם
 46 וְאַרְבָּעִים לַיְלָה", שְׁ"יּוֹם"
 47 קָאִי מִכוּון עַל מִקְרָא,
 48 וְ"לַיְלָה" קָאִי מִכוּון עַל מִשְׁנָה
 49 וּבְרִיתָא כּוּ' וְעַד לְעֲלֻמוֹת אֵין
 50 מִסְפָּר³⁶ שֶׁהֵן הַלְכוֹת הַתּוֹרָה כַּדְּבָרִי
 51 חֲכָמֵינוּ ז"ל, וְהִינֹה, שְׁמִקְבָּלִים
 52 אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹתָהָ עִם כָּל
 53 הַחֲלָקִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה
 54 שֶׁבֶּעַל פִּה. וְאַחֲרֵי-כֵן מִמְּשִׁיךְ
 55 זֹאת כָּל אֶחָד בְּגוֹפּוֹ וְחִלְקוֹ
 56 בְּעוֹלָם, וְעַל עֵילוֹ וְזִיכּוֹן כִּכֵּל מָה
 57 שִׁיד לּוֹ בְּפִרְט, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
 58 (בְּהַמְשִׁיךְ וְלֹא-חָרִי פְּרִשְׁת
 59 מִשְׁפָּטִים) בְּפִרְשְׁת תְּרוּמָה³⁷
 60 "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי
 61 בְּתוֹכְכֶם", הֵן הַמְקָדָשׁ שֶׁבְּתוֹךְ
 62 כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמֵאֲמַר
 63 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל³⁸ "בְּתוֹכוֹ לֹא
 64 נִאֲמַר הַכְּתוּב לֹא אוֹמֵר "וּשְׁכַנְתִּי
 65 בְּתוֹכְכֶם" אִף שֶׁכֵּן הִיא רֵאוּי לּוֹמַר מִצַּד
 66 הַלְשׁוֹן שֶׁהִרִי מְדוּבָר עַל הַמְקָדָשׁ אֲלֵא
 67 בְּתוֹכְכֶם, לְשׁוֹן רַבִּים, בְּתוֹךְ כָּל
 68 אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְהֵן
 69 הַמְקָדָשׁ כְּפִשְׁטוֹ, הִינֹה
 70 שְׁמִדְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים, זֶהָב
 71 וְכֶסֶף וְגו'³⁹, עוֹשִׂים מִקְדָּשׁ
 72 לּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבוֹ תְּהִיָּה הַשְּׂרָאָה וְגִילּוֹי
 73 הַשְּׁכִינָה, שְׁעַל-יַד־יָזָה נִשְׁלָמָת
 74 הַפְּנִיָּה שֶׁבִּשְׂבִילָה נִבְרָא הָעוֹלָם
 75 מִלְּכַתְחִילָה שְׁנִתְאַוָּה הַקְּב"ה
 76 לְהִיּוֹת לּוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים²⁶.

1 מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב³⁴, מָה דוֹרֵשׁ הַקְּב"ה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּהַ
 2 בְּשָׁעָה שְׁאֵת הַמְצִיאוֹת שֶׁל גִּן-עֵדֶן הַחֲבִיב בְּסָפְרִים, וְאֵילוֹ
 3 אֶת תְּאוֹת הָעוֹלָם הָעֵמִיד לְעִינֵיהֶם וּמוֹכֵן שֶׁאֵם הַמִּצַּב הִיָּה הַפּוֹךְ
 4 וְהַאֲנָשִׁים הִיוּ רֹאִים אֶת הַגֵּן עַדן בְּעֵינֵיהֶם וְתוֹאוֹת הָעוֹלָם הִיוּ כְּתוּבוֹת בְּסָפְרִים,
 5 בּוֹדָאִי כּוֹלֵם הִיוּ בּוֹחֲרִים בְּטוֹב. אֲלֵא
 6 שְׁזָהוּ כָל עֵינֵינוּ שֶׁל הָהֵעֵלֶם וְהַחֲסֵתֵר
 7 עַל אֲלוֹקוֹת אֵינוֹ מְצִיאֹת אֲמִיתִית אֵלָא
 8 נִוְעַד רַק כְּדִי לְעוֹרֵר אֲצַל בְּנֵי
 9 יִשְׂרָאֵל עֲבוּדָה פְּנִימִית].
 10 וְיִתְרָה מְזָה, מִיָּוֵן שֶׁהָהֵעֵלֶם
 11 בָּא בְּשִׁבִיל תְּכֵלִית שֶׁל
 12 קְדוּשָׁה וּמִטְרָתוֹ וּכוּנּוֹת הָאֲמִיתִית
 13 אֵינָה לְהַסְתִּיר אֵלָא כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה בְּחִירָה,
 14 כַּמּוֹר, הָרִי זֶה בְּאֲמַת עֵנָן
 15 (קְדוּשָׁה) וְלֹא עֵשׂוֹן. וְהִינֹה,
 16 שְׁאֲף-עַל-פִּי שְׁנִרְאָה כְּמוֹ
 17 עֵשׂוֹן, כְּמוֹ דְּבָר חֲמָרִי, שְׁגָם
 18 לְאַחֲרֵי הַכְּלִיּוֹן וְהָעֵלָה
 19 נִשְׁאַרְתָּ עֲפֹרִית וּלְכַאוּרָה הָעֵילוֹי
 20 וְהַזִּיכּוֹן לֹא מוֹשֵׁלִם, הָרִי זֶה רַק
 21 מָה שְׁנִרְאָה לְעִינֵי בְּשִׁר,
 22 וְאֵילוֹ בְּפִנִּימִיּוֹת לְאִמְתּוֹ שֶׁל דְּבָר
 23 הָרִי זֶה עֵנָן שֶׁל קְדוּשָׁה, מִיָּוֵן
 24 שֶׁכָּל תְּכֵלִיתוֹ שֶׁל "עֵנָן" זֶה,
 25 וְעוֹבְדוֹת הָאָדָם – כָּל הַתְּכֵלִית שֶׁל
 26 הָהֵעֵלֶם וְהַחֲסֵתֵר עַל הָעוֹלָם הִיא
 27 בְּשִׁבִיל תּוֹסֶפֶת אֹר בְּקְדוּשָׁה
 28 עֲצֻמָּה.
 29 (ה) וְזָהוּ וַיִּבֵּא מִשֶּׁהָ בְּתוֹךְ
 30 הָעֵנָן³⁵, שְׁמִשֶּׁהָ רַבְּנוּ, וְעַל-
 31 דְּרָךְ-זֶה בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד
 32 מִיִּשְׂרָאֵל בְּנוֹגַע לְבַחֲיַנְת מִשֶּׁהָ
 33 שְׁבִנְפָשׁוֹ, קָבֵל אֶת הַתּוֹרָה
 34 שִׁירָדָה מִלְּמַעֲלָה לְמַטָּה וּבְכֵן פִּעֲלָה
 35 זִיכּוֹן בְּעוֹלָם לְאַחֲרֵי הַהִקְדָּמָה
 36 וְהַחֲנֹה דְ"וַיִּבֵּא מִשֶּׁהָ בְּתוֹךְ
 37 הָעֵנָן", שְׁ"עֵנָן זֶה כְּמִין עֵשׂוֹן
 38 הוּא" (שְׁלָכֵן יֵשׁ צוֹרֵךְ שִׁיְהִיָּה
 29 כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל³⁸ "בְּתוֹכוֹ לֹא נִאֲמַר אֲלֵא

30 בְּתוֹכְכֶם, בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד", וְהֵן הַמְקָדָשׁ כְּפִשְׁטוֹ, הִינֹה שְׁמִדְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים, זֶהָב וְכֶסֶף וְגו'³⁹, עוֹשִׂים
 31 מִקְדָּשׁ לּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁעַל-יַד־יָזָה נִשְׁלָמָת הַפְּנִיָּה שְׁנִתְאַוָּה הַקְּב"ה לְהִיּוֹת לּוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים²⁶.

(35) ראה גם ד"ה ויבוא משה תרני"ד בסופו. (36) ראה שמו"ר פמ"ז, ח ובפ"י ידי משה. (37) תרומה כה, ת. (38) לשון אדמו"ר הזקן בלקו"ת נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו. של"ה תרומה שכה, ב ואילך. אלשיך עה"פ תרומה שם. ובכ"מ. (39) תרומה שם, ג.